

Thomas More Kempen
Lerarenopleiding campus Vorselaar
Bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs
Lepelstraat 2, 2290 Vorselaar
Tel: +32 (0)14 50 81 60

Lesvoorbereiding Stageles fase 1

Student: **Nele Lauryssens**
1 Baso A tel.
E-mail:
nele.lauryssens@student.thomasmore.be

Datum stage: 4/5/2018

Uur: 3^e en 4^e lesuur:
10u20 – 11u10,
11u10-12u00

School:
Klassengroep:
Lokaal:
Mentor:

Aantal ln.: 22
Vak: Nederlands
Docent: Veerle Van Caeneghem

Lesonderwerp

Koppelteken en trema
(2x 50 min)

Bronnen

- Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs. (2010, september). Nederlands eerste graad A-stroom. Leerplan secundair onderwijs. VVKSO Brussel - D/2010/7841/016. Geraadpleegd op 1 februari 2018, van <http://ond.vvkso-ict.com/leerplannen/doc/Nederlands-2010-016.pdf>
- Eindtermen.vlaanderen.be. (2017, 30 mei). Secundair onderwijs - Vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen - Eindtermen. Geraadpleegd op 1 februari 2018, van <http://eindtermen.vlaanderen.be/secundair-onderwijs/vakoverschrijdend/index.htm>
- Pelckmans Uitgeverij. (z.j.). Les 46: koppelteken en trema. In ORG. Pelckmans Uitgeverij, & J.Vandromme (Reds.), *Frappant 2 Leerwerkboek* (pp. 312-316). Kalmthout, België: Pelckmans Uitgevers NV.
- Pelckmans Uitgeverij. (z.j.). Les 46: koppelteken en trema. In ORG. Pelckmans Uitgeverij, & J.Vandromme (Reds.), *Frappant 2 Handleiding voor leerkrachten* (pp. 312-316). Kalmthout, België: Pelckmans Uitgevers NV.
- Genootschap Onze Taal. (2015). Klinkerbotsing in afleidingen (25/9/2017). Geraadpleegd op 24 april 2018 via <https://onzetaal.nl/taaladvies/klinkerbotsing-in-afleidingen/>

Beginsituatie van de leerlingen

Thomas More Kempen
Lerarenopleiding campus Vorselaar
Bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs
Lepelstraat 2, 2290 Vorselaar
Tel: +32 (0)14 50 81 60

Beginsituatie van jou als leerkracht

Het is ondertussen mijn vierde les Nederlands die ik mag geven. Ik zou graag letten op enkele werkpuntjes die ze mij de vorige keer hebben meegegeven. Ik wil een gemotiveerde en enthousiaste indruk meegeven. Om wille van mijn nervositeit ga ik stiller praten en "compensatiebewegingen" maken, dat zou ik graag willen minderen door bewust luider te praten en bijvoorbeeld mijn haar in een paardenstaart te doen. Ik zal ook meer gebruik maken van het bordboek en rondlopen doorheen de klas om te kijken of de leerlingen geen spellingsfouten maken in hun werkboek.

Ik heb me goed geïnformeerd over en geoefend op de juiste spellingsregels en ik heb voldoende voorbeelden voorzien om te tonen aan de klas.

Vormingsdoelen (attitudes)

- 2: de leerlingen zijn bereid te luisteren (ET 4*)
- 9: de leerlingen zijn bereid te lezen (ET 12*)
- De leerlingen kennen de spellingsregels over het koppelteken en het trema
- De leerlingen kunnen de spellingsregels over het koppelteken en het trema toepassen
- Belangrijk voor: huistaken, e-mails schrijven, papers schrijven tijdens het verder studeren, ...

Leerplan

- 17* De leerlingen ontwikkelen binnen de gepaste situaties een bereidheid om: te schrijven, te reflecteren over hun eigen schrijven en taal, indeling, spelling, handschrift en lay-out te verzorgen
- 23: Met oog op doeltreffende communicatie kunnen de leerlingen in voor heb relevante en concrete taalgebruikssituaties en op hun niveau reflecteren op een aantal aspecten van het taalsysteem met betrekking tot klanken, woorden, zinnen, teksten en spellingsvormen.
- 25: de leerlingen kunnen bij alle eindtermen Nederlands de bijbehorende taalbeschouwelijke begrippen en termen gebruiken:
2) orthografisch domein – spellingsvormen – diakritische kennis
3) morfologisch domein – woorden – woordvorming

Vakoverschrijdende eindtermen

- (zelfbeeld) 21: de leerlingen verwerven inzicht in eigen sterke en zwakke punten
- (flexibiliteit) 9: de leerlingen zijn bereid zich aan te passen aan wisselende eisen en omstandigheden

Uitgeschreven lesplan: Derde lesuur

Oriëntatiefase	Timing en materiaal
<p>Leerlingen komen binnen en gaan achter hun stoel staan, als het stil is mogen ze gaan zitten. De leerkracht vraagt de leerlingen om een naamkaartje op hun bank te zetten.</p> <p>Aansluiten bij voorkennis/motiveren Inleiding op het onderwerp</p> <p>Klassikaal De leerkracht heeft een envelop voorzien met kaartjes in: deze kaartjes bevatten woorden die verkeerd gespeld zijn en dus een trema of koppelteken nodig hebben (bv. Autoongeluk, Sintjozef, ministerpresident, uptodate, vacuum, naapen, tweendertig).</p> <p>Ze laat de leerlingen één voor één een kaartje trekken en het voorlezen voor de klas. --> het is belangrijk te benadrukken dat de leerlingen enkel moeten lezen en nog niets extra zeggen.</p> <p>Ze zullen beseffen dat er iets verkeerd is met de woorden maar ze mogen dus nog niet zeggen wat. Als iedereen een kaartje heeft voorgelezen vraagt de leerkracht of wat er mis was met hun woord. Nadat 2 of 3 leerlingen aan het woord geweest zijn, zal de rest instemmen.</p> <p>De leerlingen kunnen verkeerd gespelde woorden, zonder trema's of koppeltekens, herkennen.</p> <p><u>Overgang van de oriëntatiefase naar de uitvoeringsfase:</u> We hebben een korte inleiding gehad op ons onderwerp, daar gaan we nu op verder bouwen! Het is belangrijk dat we gaan leren hoe we de woorden juist moeten schrijven, want we gaan dit nog vaak nodig hebben. Wanneer zouden we bijvoorbeeld iets moeten schrijven, waarbij het belangrijk is dat we geen spellingsfouten maken? Hebben jullie dat al eens voorgehad?</p>	<p>Begin: 10u20 4 minuten om hun naamkaartje te maken</p> <p>Totaal: 10 à 15 minuten (tot 10u35)</p>

Uitvoeringsfase

10u35

Oriënteren en verwerken

Individueel

De leerlingen lezen het krantenbericht bij oefening 1 en vullen a, b en c in. Daarna wordt dit klassikaal overlopen

Klassikaal maken we oefening d, e en f.

Oefening 1d: grondwoorden van de afleidingen

Geëvacueerd --> evacueren

Hygiënische --> hygiëne

Industriële --> industrieel/industrie

Opgeëist --> opeisen

De leerlingen kunnen het onderscheid maken tussen een samenstelling en een afleiding door een tabel in te vullen aan de hand van een gegeven tekst.

Overlopen van de theoriekader: belangrijk om de leerlingen nog eigen voorbeelden te laten verzinnen.

--> laat ze deze zelf op het bord schrijven voor meer dynamiek in de les!

Grondwoord-samenstellingen --> koppelteken

Niet-roker,

Collega-bakker

Non-actief

Chef-kok

Eerste letter nieuwe lettergreep afleiding --> trema

Geïllustreerd --> illustreren

Reïncarnatie --> incarnatie

Hindoeïsme --> Hindoe

Ingeënt --> inenten

Extra

Hoe schrijf je de volgende woorden? Spel ze eens!

Leerkracht schrijft de woorden op bord

beoordelen, financieel, oase, beamen

De leerlingen kunnen (minstens) één eigen voorbeeld opnoemen van een woord waarin een trema of een koppelteken wordt gebruikt als gevolg van een samenstelling of een afleiding.

Uitvoeren

Individueel (in stilte):

De leerlingen maken oefening 2 in hun handboek. Ze moeten in een tabel aangeven of het om klinkerbotsing gaat, om een grondwoord, afleiding of samenstelling en ze moeten het "opgesplitste" woord in de juiste spellingsvorm schrijven.

--> **Klassikaal verbeteren aan de hand van het bordboek!**

Klassikaal

De leerkracht dicteert het tekstje van oefening 3, waarbij de

leerlingen de weggelaten woorden correct opschrijven op de voorziene lijntjes.

--> daarna verbeteren aan de hand van het bordboek

Overlopen van de theoriekader: belangrijk om de leerlingen nog eigen voorbeelden te laten verzinnen.

--> laat ze deze zelf op het bord schrijven voor meer dynamiek in de les!

Trema maakt uitspraak duidelijk

Niet-samengesteld woorden --> nieuwe lettergreep

Anciënniteit, coëfficiënt

Samengestelde getallen

Honderdtweëntwintig

Geen trema

Geen gevaar voor verkeerde uitspraak

Geuit, beoefenen

Vreemde uitgangen

Lesbienne, maestro

I+ee

Bacterieel, artificieel, controversieel

Afleidingen op -achtig

Cola-achtig

Opgelet voor meervouden

Klemtoon of geen klemtoon?

Bacterie --> bacteriën

Tragedie --> tragediën

Amfibie --> amfibieën

Brasserie --> brasserieën

Theorie --> theorieën

(tot 11u05)

Vierde lesuur

Overgang van het eerste lesuur naar het tweede lesuur:

"Vorig lesuur hebben we de spellingsregels gezien van de..... **trema** en de **botsende klinkers**, nu gaan we verder oefenen!"

Oefening 5: test op collegepapier (dictee)

Eerst volledig lezen, dan in zinnen, dan in delen!

"Patiënt Jan Mariën op doktersbezoek. Een week na zijn auto-ongeval komt Jan met knikkende knieën en zwetend uit al zijn poriën bij dokter Degraeve. Hij vindt de consultatie beangstigend. De dokter vraagt geïnteresseerd hoe het met zijn coördinatie gesteld is. Alles is in orde en Jan kan straks toch op reis naar Italië. En de financiële kant van de zaak? Drieëndertig euro voor een consultatie! Jans oriëntatie haperde meteen weer."

Klassikaal verbeteren. Peer-evaluation? : Dicteepapieren uitdelen aan de medeleerlingen (onderling wisselen) en elkaars toets laten verbeteren.

Oefening 6:

Eigen voorbeelden zoeken:

- Sint-Truiden, Sint-Jozefcollege, Sint-Janskuid, Sint-Maarten
- West-Vlaanderen, Oost-Europa, Zuid-Afrika
- 13-jarige, 50-jarige

(11u10)

<p>d) ex-directeur, ex-werker, ex-drummer e) baby- en kinderkledij, zon- en feestdagen f) dvd-toestel, GSM-oplader</p> <p>Individueel Oefening 7: Noteer de samenstellingen --> verbetering op bordboek!!</p> <p>Oefening 8: Verbetersleutel voorzien zodat de leerlingen zelf kunnen verbeteren.. + in het bordboek staat de extra uitleg bij de toegepaste spellingsregel die ze tijdens het studeren wel kunnen gebruiken</p>	<p>22 Kopieën van de verbetersleutel oefening 8 voorzien</p> <p>(11u45)</p>
--	---

Afrondingsfase	
<p><u>Overgang van de uitvoeringsfase naar de afrondingsfase:</u> Wat hebben we vandaag gedaan? Koppelteken en trema Wanneer gebruikten we een koppelteken? Wanneer gebruikten we een trema? Geef nog eens enkele voorbeeldjes?</p> <p>Leerkracht vraagt aan de leerlingen of ze het systeem van Plickers kennen. --> Ze krijgen meerkeuzevragen en aan de hand van een kaartje dat ze moeten draaien kunnen ze een antwoord geven. De leerkracht scant de kaartjes met haar smartphone waarna ze alle antwoorden krijgt, kan zien hoeveel leerlingen het juiste/foute antwoord gaven etc...</p> <p>Afsluitspel Plickers (correcte spelling)</p> <p>Één leerling deelt de typische Plickers-antwoordcodes uit aan de klas.</p> <p>De leerkracht projecteert op de tv meerkeuzevragen met betrekking tot de juiste spelling van woorden met een koppelteken of een trema.</p>	<p>(11u45)</p> <p>Plickers Smartphone A – B – C – D antwoordenpapieren</p> <p>Powerpoint met de vragen + keuzemogelijkheden</p> <p>(12u00)</p>

Bordplan / PPT